

TARTU LINNAVOLIKOGU MÄÄRUS

Nr 38

5. märts _____ 1998 a.

Tartu linna jäätmekäitluse arengukava kehtestamine

Võttes aluseks Eesti Vabariigi jäätmeseaduse (RT I 1992,21; 1994,74,1323), Tartu linna arengukava 1997.-1999. a (5. juuni 1997. a määrus nr 13) ning arvestades vajadust viia jäätmete ja teise toorme kogumine, vedu ja lõppkäitlus vastavusse tänapäevaste nõuetega ning ära kuulunud abilinnapea Kaarel Sahki ettekande, Tartu Linnavolikogu

m ä ä r a b:

1. Kehtestada Tartu linna jäätmekäitluse arengukava 1998.-2002. a vastavalt määruse lisale.
2. Määrus jõustub Riigi Teataja Lisas avaldamisele järgnevast päevast.

Väino Kull
Esimees

Lisa

Tartu Linnavolikogu 5. märtsi 1998. a
määrusele nr 38

**TARTU LINNA JÄÄTMEKÄITLUSE ARENGUKAVA
1998. - 2002. a.**

TARTU 1998

SISUKORD

	Sissejuhatus.....	3
1.	Olemasolev olukord.....	4
1.1.	Üldandmed Tartu linna kohta.....	4
1.2.	Jäätmete kogumine.....	4
1.2.1.	<i>Olmejäätmed</i>	4
	
1.2.2.	<i>Ehitusjäätmed</i>	5
	
1.2.3.	<i>Mahukad jäätmed</i>	5
1.2.4.	<i>Kanalisatsioonijäätmed, fekaalid</i>	5
1.2.5.	<i>Haljastusjäätmed</i>	5
1.2.6.	<i>Vanapaber</i>	5
1.2.7.	<i>Vanaklaas</i>	6
1.2.8.	<i>Metall</i>	6
1.2.9.	<i>Tekstiil</i>	6
1.2.10.	<i>Plastik</i>	6
1.2.11.	<i>Ohtlikud jäätmed</i>	6
1.2.12.	<i>Vanad autokummid</i>	7
1.3.	Jäätmete kogused ja ladestamine.....	7
1.3.1.	<i>Olmejäätmete kogused</i>	7
1.3.2.	<i>Olmejäätmete koostis</i>	8
1.3.3.	<i>Aardlapalu prügila</i>	8
1.3.4.	<i>Turu tänava inertsete jäätmete mahapaneku koht</i>	8
1.4.	Jäätmekäitlusega seotud probleemid Tartu linnas.....	9
2.	Jäätmekäitluse arendamine.....	10
2.1.	Jäätmekäitluse eesmärgid.....	10
2.2.	Põhilised töösuunad Tartus.....	11
2.3.	Jäätmete kogumine ja töötlemine.....	13
2.3.1.	<i>Jäätmete ladestamine</i>	13
2.3.2.	<i>Tartu linna reoveesette srabiliseerimine</i>	14
2.3.3.	<i>Ohtlikud jäätmed</i>	14
2.3.4.	<i>Olmejäätmed, teisene toore</i>	16
2.3.5.	<i>Orgaanilised jäätmed</i>	19
2.3.6.	<i>Muud jäätmed</i>	20
2.4.	Tegevuse ajakava.....	21
3.	Jäätmekäitluse hinnad ja finantseerimine.....	22
3.1.	Jäätmekäitluse kuluprognooosi alused.....	22
3.2.	Vajalike finantseerimisimahtude prognoos.....	23
4.	KOKKUVÕTE.....	24

SISSEJUHATUS

Käesolev jäätmemajanduse arengukava on koostatud koordineerimaks jäätmekäitluse alast tegevust Tartu linnas lähiaastail (1998-2002).

Arengukava koostamisel on võimaluste piires järgitud metoodilist juhendit piirkondlike arengukavade koostamiseks (keskkonnaministri määrus 10.01.1996.a). Kava koostamisel on kasutatud järgmisi tellimustöid:

1. Tartu linna jäätmemajanduse arengukava. Koostaja M. Kriipsalu, Tartu 1997.
2. Tartu linna jäätmemajanduse arengukava majanduslik analüüs. Koostaja A. Kuusik, OÜ Hendriskon & Ko.

Kava esimene osa sisaldab olemasoleva olukorra kirjeldust, milles käsitletakse hetkeolukorda Tartu jäätmemajanduses. Tuuakse välja jäätmete kogused, erinevad käitlusviisid ning olulisemad probleemid.

Kava teises osas pakutakse välja lahendused olemasolevatele probleemidele.

Kolmandas osas analüüsitakse jäätmekäitluse maksumust ja esitatakse kuluprognosid.

Arengukava ühe põhiseisukohana seatakse eesmärgiks laialdase ning aktiivse teisese toorme kogumissüsteemi sisseseadmine. Prioriteediks on samuti Aardlapalu prügila rekonstrueerimine ning ohtlike jäätmete kogumissüsteemi laiendamine.

Eesmärgiks on kõigi kompleksjäätmekäitluse võtete rakendamine Tartu linnas.

1. OLEMASOLEV OLUKORD

1.1. ÜLDANDMED TARTU LINNA KOHTA

Tartu linn asub Kagu-Eesti lavamaal, Suur-Emajõe keskjooksul, linn paikneb Emajõe ürgoru lammil, veerul ja pervedel. Emajõgi voolab linna piires 10,7 km pikkuselt loodest kagusse, jagades linna kaheks. Tartu pindala on 38,8 km², suurima osa linna territooriumist moodustab elamumaa (tabel 1).

Tabel 1. Linna maakasutus seisuga 1.12.1997 linna maaregistri andmeil.

Maa kasutus	Pindala, ha	%
Elamukrundid	951,6	24,53
Tööstusterritooriumid	317,3	8,18
Muud krundid	576,8	14,87
Kalmistud	43,3	1,12
Pühakodade maa	4,7	0,12
Raudteed	84,7	2,18
Teed ja tänavad	364,7	9,40
Veekogud	131,9	3,40
Pargid, haljasalad	186,2	4,80
Soisedja võsastunud alad	6,55	16,89
Põllumaad	100,9	2,60
Linna reservmaad	172,5	4,45
Muud maad	289,9	7,47
Kokku	3880,0	100,0

Tabel 2. Tartu linna elanike arv aastatel 1989-1996 linna elanike registri andmeil.

Aastavahetus	Elanike arv
1988/1989	113 420
1989/1990	114 232
1990/1991	114 018
1991/1992	113 410
1992/1993	109 133
1993/1994	105 844
1994/1995	104 907
1995/1996	103 418
1996/1997	98 414

Elanike arvu poolest on Tartu teine linn Eestis. Kõige rohkem oli elanikke 1990. aastal, viimastel aastatel on elanike arv pidevalt vähenenud (tabel 2).

1.2. JÄÄTMETE KOGUMINE

1.2.1. Olmejäätmed

Tartus tegelevad olmejäätmete kogumise, veo ning prügikonteinerite rendiga AS SAB ja Ragn-Sells Eesti AS Tartu osakond. Tartust pärinevad olmejäätmed ladestatakse põhiliselt Aardlapalu prügilas, Ragn Sells Eesti AS Tartu osakond ladestab ühe osa olmejäätmetest Elva lähedal asuvasse Laguja prügilasse.

Nii füüsilised kui juriidilised isikud sõlmivad jäätmekäitlusfirmaga prügiveolepingu ning teenuse eest tasumine toimub vastavalt arvestuslikule jäätmekogusele otse firmadele. Mõlema firma puhul on võimalik nii regulaarne äravedu kui jäätmete vedu tellimisel.

Eraisikutel ja ettevõtetel on võimalus osta prügila haldajalt AS-lt SAB prügitalongid ning viia jäätmed oma transpordiga Aardlapalu prügilasse.

Linna haljastutele, parkidesse ja bussipeatustesse paigaldatud konteinerite hooldamist finantseeritakse linna eelarvest.

1.2.2. Ehitusjäätmed

Ehitusjäätmete kogumise ja veoga Tartu linnas tegelevad AS SAB ning Ragn-Sells Eesti AS Tartu osakond. Ettevõtetel on võimalus viia ehitusjäätmeid ka oma transpordiga prügilasse. Käesoleval ajal ladestatakse ehitusjäätmed:

1. Aardlapalu prügilas, kuhu võetakse tasuta vastu inertsed jäätmed, milliseid on võimalik kasutada prügila kattematerjalina,

2. Turu tn. inertsete jäätmete mahapanemise kohas, kus tuleb tasuda ladestamismaksu. Turu tänavast transporditakse jäätmed hiljem Aardlapalu olmejäätmete prügilasse, kus ehitusjäätmeid kasutatakse prügila katmistöödel

Osa Tartu linnast pärinevaid ehitusjäätmeid transporditakse Ragn-Sells Eesti AS poolt Laguja prügilasse.

Ragn-Sells Eesti AS Tartu osakond sorteerib käesoleval ajal osaliselt ehitusjäätmeid eraldades puidu, metalli, kivid, paberi ning olmejäätmed.

1.2.3. Mahukad jäätmed

Alates 1996. aasta aprillikuust on eraisikutel võimalik selliseid suuremõtmelisi esemeid, mis ei sobi prügikonteinerisse panemiseks, üle anda Tähe tn 108 asuvasse viihalli. Esemeid võtab vastu ning käitleb vastavalt lepingule Tartu Linnavalitsuse linnamajanduse osakonnaga AS SAB. Vastu võetakse vana mööblit, televiisoreid, külmkappe jms. Viihallis esemed sorteeritakse, jagatakse erinevatesse fraktsioonidesse (metall, puit, ohtlikud jäätmed jms.) ning käideldakse. Esemete üleandmine toimub tasuta, AS-lt SAB on suurte esemete veoks võimalik tellida ka tasuta transporditeenust.

1997. aasta aprillikuust alates on viihall avatud kahel päeval kuus - iga kuu esimesel reedel ning laupäeval. 1997. aasta detsembris toimus koos ohtlike jäätmete kogumisaktsiooniga ka mahukate jäätmete kogumine.

1.2.4. Kanalisatsioonijäätmed, fekaalid

Fekaalide ning kanalisatsioonisetete veoga Tartu linnas tegelevad AS SAB ning Ragn-Sells Eesti AS Tartu osakond. Käesoleval ajal ladestatakse kanalisatsioonisetted ja fekaalid linna kuivkäimlatest Aardlapalu prügilas.

1.2.5. Haljastusjäätmed

Haljastusjäätmete kompostimine Tartus on algusjärgus. Üks osa haljastusjäätmetest (lehed, oksad jm) on viidud Turu tänavas asuvale kompostimisplatsile, kus neid kompostitakse aunades. Mõned haljastusfirmad kasutavad oma hooldusterritooriumilt tulevat hästikompostitavat materjali oma puukoolides komposti valmistamiseks.

1.2.6. Vanapaber

Vanapaberi kogumisega Tartus tegelevad AS Tallinna Sekto Tartu Filiaal, Ragn-Sells Eesti AS Tartu osakond ning AS SAB.

AS Sekto ostab vanapaberit kokku hinnaga 50 - 100 krooni tonn olenevalt kvaliteedist. Aktsiaseltsis toimub paberi sorteerimine käsitsi, on olemas paberi pressimisliin ja pakkimisliin, paberi kogumisega tegeleb ettevõttes kuus inimest.

Ragn-Sells Eesti AS Tartu osakond rendib elanikele ja ettevõtetele vanapaberi konteinereid. Aktsiaselts viib vanapaberi tasuta ära, kliendid maksavad konteineri renditasu. On olemas paberi pressimisliin, sorteerimine toimub käsitsi. Paber realiseeritakse võimaluse korral Eestis.

Alates 1997. aasta augustist on AS SAB paigaldanud elamurajoonidesse vanapaberi kogumise konteinerid. 1998. aasta jaanuariks oli paigaldatud 6 konteinerit à 2,5 m³ ja 14 konteinerit à 0,84 m³. AS SAB ei küsi konteinerite eest renditasu, vanapaberi viib tasuta ära. Kogutud paber antakse üle AS Tallinna Sekto Tartu filiaalile.

Vanapaberit on linnas kogutud ka kogumisaktsiooni käigus. 1997. aasta kevadel ja aasta lõpul sõitis Tartus koos ohtlike jäätmete kogumisautoga ringi ka AS Tallinna Sekto Tartu filiaali auto, kuhu elanikud said tuua kodudest vanapaberit.

Üldjuhul satub suurem osa paneelmajade majapidamistest pärinevast vanapaberist prügilasse või suvilatesse, kus paber põletatakse. Ahiküttega majades on suurem osatähtsus paberi põletamisel.

1.2.7. Vanaklaas

Klaasi vastuvõtmisega Tartu linna ettevõtetelt ja eraisikutelt tegeleb AS Tartu Klaas. Ettevõtte ostab kokku klaasimurdu (valge ja värviline klaas, välja arvatud aknaklaas) hinnaga 300 kr/tonni. Klaasi sorteerimine toimub ettevõttes käsitsi, klaasimurrust valmistatakse uusi pudeleid. Klaas tuleb ettevõttesse transportida oma vahenditega, AS Tartu Klaasil vastavad transpordivõimalused puuduvad.

Klaasi kogumiseks on linna paigaldatud ka 20 vanaklaasi kogumise konteinerit. Konteinereid omab, hooldab ning tühjendab AS SAB. Kogutud klaas antakse üle AS-le Tartu Klaas.

Terveid ja standardseid pudeleid ostetakse tagasi ka Tartu Õlletehases ning linna suuremates kauplustes. 1997. aasta oktoobrikuu seisuga osteti klaastarad 19-s Tartu kaupluses ja müügipunktis.

1.2.8. Metall

Vanametalli ning elektroonikamurdu ostab Tartus AS EMEX (sorteerimata metalli hind 300 kr/tonn). Metallitarad võetakse vastu Sõpruse ja Räni kauplustes, kust see antakse üle EMEX-ile.

1.2.9. Tekstiil

Tekstiili vastuvõtmist Tartu linnas ametlikult ei toimu. Tekstiilijäätmetega on pikka aega tegelenud AS Tallinna Sekto Tartu Filiaal. Turustamisvõimaluste vähesuse tõttu on aktsiaselts lõpetanud praktiliselt kogu tegevuse tekstiili kokkuostu alal. Väheses koguses tekstiili võetakse siiski tasuta vastu.

1.2.10. Plastik

Üldjuhul satuvad kõik plastjäätmed, pakendid jms prügilasse. AS Õsel Foods ostab tagasi enda poolt toodetud plastikpudeleid, kogutud pudelid transporditakse Eestist välja. Vähesel määral töötleb plastikjäätmeid ka AS Estiko, kellel on lepingud mõnede kauplustega pakkimiskile vastuvõtmise kohta.

1.2.11. Ohtlikud jäätmed

Tartus tegutsevatest ettevõtetest omavad ohtlike jäätmete käitluslitsentsi AS Epler & Lorenz ning Ragn-Sells Eesti AS. Ohtlike jäätmete kogumist elanikkonnalt on alates 1994. aastast finantseeritud Tartu linna eelarvest ning kogumist on läbi viinud AS Epler & Lorenz.

Käesoleval ajal on eraisikutel ohtlike jäätmete üleandmiseks järgmised võimalused:

- AS Epler & Lorenz, Ravila tn. 75;
- patareid - linna suurematesse kauplustesse paigaldatud patareikastidesse. Patareikastid seati üles 1994. aastal ning praeguse seisuga on Tartus paigaldatud 23 kogumiskasti;
- ohtlike jäätmete kogumisaktsioonid - perioodiliselt, 1 - 2 korda aastas. Linna suuremate kaupluste juures peatub ohtlike jäätmete kogumisauto. Alates 1994. aastast on läbi viidud viis kogumist.

- 1996. aasta aprillis avati ohtlike jäätmete vastuvõtupunkt aadressil Soola tn 7, kuhu eraisikud saavad tasuta anda majapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed. Kogumist organiseerib AS Epler & Lorenz (finantseeritakse linna eelarvest), avatud tööpäeviti.
- Ohtlike jäätmete kogumiskonteinerid bensiinjaaamades, kuhu eraisikud saavad üle anda õlijäätmeid ja vanu akusid. 1998. aasta alguses oli see võimalus 6 tanklas.

Ettevõtelt võtab ohtlikke jäätmeid vastu AS Epler & Lorenz. Aktsiaselts põletab osa õlijäätmetest oma territooriumil asuvas põletusahjus ning muud ohtlikud jäätmed transpordib teistele käitlusettevõtetele.

1.2.12. Vanad autokummid.

Vanu autokumme võtab vastu AS Epler & Lorenz, kes annab need üle Aktsiaseltsile Slops Tallinnas, kus neid kasutatakse purustatuna pinnase täiteks. Autokummide vastuvõtt nii ettevõtelt kui ka elanikelt on tasuline.

1.3. JÄÄTMETE KOGUSED JA LADESTAMINE

Tartus moodustuvatest jäätmekogustest saadakse informatsiooni alljärgnevatest allikatest:

1. Jäätmetekitajad esitavad riikliku statistilise aruande "Jäätmekäitus";
2. AS SAB registreerib prügilas ladestatavad jäätmete kogused;
3. Jäätmekäitusfirmad peavad arvestust kogutud jäätmekoguste kohta.

Toodud numbrid pärinevad ametlikest aruannetest, kuid aruandlus põhines 1997. aasta lõpuni ruumalade, mitte kaalu määramisel (v.a. ohtlikud jäätmed).

1.3.1. Olmejäätmete kogused

Viimaste aastate jooksul Aardlapalu prügilas ladestatud jäätmete koguseid iseloomustab tabel 3.

Tabel 3. Aardlapalu prügilas ladestatud jäätmete kogused.

Aasta	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Kogus m ³	285 000	200 800	161 800	166 800	182 255	180 636	164 911

Ladestatavad jäätmekogused on oluliselt vähenenud võrreldes aastaga 1991, mis võib olla põhjustatud tööstusettevõtete arvu vähenemisest ja elanikkonna elujärje halvenemisest. Lühikese perioodi vältel peale krooni kehtestamist loobusid paljud kliendid prügiveolepingutest. Prügi kogused on vähenenud ka seoses toiduainete hinna kallinemisega - vähenenud on äravisatavate toiduainete kogused. Alates aastast 1994 on ladestatavate jäätmete kogused hakanud kasvama.

Aardlapalus 1996. aastal ladestatud jäätmetest 48 % (23 642 tonni) pärines kodumajapidamistest ning 52% (25 763 tonni) ettevõtetest ning asutustest.

Seega võib hinnata Tartu kodumajapidamistes ühe inimese kohta moodustunud olmejäätmete keskmiseks koguseks 240 kg/aastas.

1.3.2. Olmejäätmete koostis

Tartus on olmejäätmete koostist uuritud kolmel korral:

1. 1995. aastal Tartu LV linnamajanduse osakonna ja EPMÜ Veemajanduse Instituudi ühistööna;

2. 27.11.1996. a Tartu LV linnamajanduse osakonna ja keskkonnaklubi Scarabaeus ühistööna;
3. 27.05.1997. a Tartu LV linnamajanduse osakonna ja ja keskkonnaklubi Scarabaeus ühistööna;

Sorteeriti erinevatest elurajoonidest pärinevat prügi. Analüüsidest sorteerimisaktsiooni tulemusi võib öelda järgmist:

- Arvestades küllaltki vähearenenud paberikogumissüsteemi Tartu linnas, oli paberi osakaal olmeprügis üllatavalt väike. Suurem oli paberi osakaal Annelinnas, kus erinevalt Tamme- ja Supilinnast või Karlovast puudub võimalus paberi põletamiseks.
- Toidujäätmete ning pakendite osakaal on samuti suurem Annelinna prügis.
- Linlaste olmeprügi sisaldab küllaltki palju orgaanilist materjali ning aiaprahti, mis oleks sobiv materjal kompostimiseks.
- Ohtlike jäätmete keskmiseks osakaaluks tartlaste olmeprügis võib lugeda ~1%. Võib seega arvata, et aastas ladestatakse Aardlapalu prügilas ~500 tonni ohtlikke jäätmeid. Võrdlusena olgu märgitud, et 1996. aastal koguti Tartu linnas eraisikutelt ~100 tonni ohtlikke jäätmeid.
- Statistilistes aruannetes prügi tihedusena kasutatav väärtus 220 kg/m^3 vastab küllaltki hästi olmeprügi tegelikule keskmisele tihedusele.

1.3.3. Aardlapalu prügila

Tartu olmejäätmed ladestatakse Aardlapalu prügilas, mis asub Tartust 15 km kaugusel. Jäätmete ladestamisega Aardlapalu prügilas alustati 1971. aastal. Prügila pindala on 28,9 hektarit ning praegu on prügi all 12 ha territooriumist. Maksimaalselt on võimalik jäätmeid Aardlapalu prügilasse ladestada veel 30 - 40 aasta jooksul.

Prügilal puudub reostust mitteläbilaskev aluskiht, prügilagaasi ning filtratsioonivete kogumissüsteem. Prügila asub vanas ürgorus niiskel poldrialal, prügila all on õhuke turbakiht ja vett hästi läbilaskev liivapinnas. Käesoleval ajal on prügila antud rendile AS SAB, rendileping näeb ette rentnikupoolseid kohustusi jäätmete mahu vähendamisel, rekonstrueerimistöde ning keskkonnaseire teostamisel.

Prügila keskkonnaohtlikkuse vähendamine on ette nähtud 1996. aastal valminud prügila rekonstrueerimisprojekti (koostanud iseneribüroo DALI & PARTNER GmbH).

Alates 1997. aasta detsembrist on prügila pääslas ööpäevaringne valve koos nõuetekohase olmehoonega. Toimub prügi kaalumise.

1.3.4. Turu tänava inertsete jäätmete mahapaneku koht.

Turu tn täitepinnase luht (prügila) on ette nähtud ainult mineraalsete jäätmete jaoks, territooriumi pindala on ligikaudu 3 ha. Ladestuspaika haldab AS SAB. Ladestuspaigas sorteeritakse jäätmed koormate viisi ning üks osa jäätmetest transporditakse siit edasi Aardlapalu prügilasse katte- ja täitematerjalina kasutamiseks.

Samas asub haljastusjäätmete kompostimisplats (aunkompostimine). Seal toodetavat komposti on kavas kasutada Aardlapalu prügila katteks.

1.4. JÄÄTMEKÄITLUSEGA SEOTUD PROBLEEMID TARTU LINNAS

- Tartu linna olmejäätmete prügila Aardlapalus ei vasta keskkonnakaitse nõuetele ning kujutab endast potentsiaalset ohuallikat. Varasematel aastatel on prügilasse ladestatud naftajäätmeid ning muid ohtlikke jäätmeid. Samas puudub prügilal filtratsioonivete ja prügilagaasi kogumise süsteem ning nõuetele vastav aluskiht.
- Käesoleval ajal ei ole ohtlike jäätmete riiklik käitlussüsteem veel täielikult käivitatud ning seega puuduvad võimalused mitmesuguste ohtlike jäätmete (haigljäätmed, kemikaalid) käitlemiseks või üleandmiseks.
- Ohtlike jäätmete kogumissüsteem praegusel kujul ei välista ohtlike jäätmete sattumist prügilasse.
- Linnas puudub efektiivne teise toorme kogumise süsteem. On küll loodud võimalused paberi ja klaasi üleandmiseks, kuid see ei stimuleeri inimesi jäätmeid sorteerima. Elanikud ei ole huvitatud sõitmisest teise linna otsa, et anda üle pakk vanapaberit. Ning kuigi kõikides linnajagudes on klaasikogumise konteinerid, ei ole konteinerite täituvus selline nagu võiks eeldada.
- Teise toorme kogumissüsteemi laialdasemat rakendamist raskendab turu leidmine kogutud materjalile ning see, et kulutused toorme kogumiseks sageli osutuvad suuremaks, kui materjali eest saadav tulu.
- Liiga vähe on elanikele vajalikku informatsiooni mitmetest jäätmekäitluse võimalustest, probleemidest ning seetõttu on inimeste teadlikkus jäätmemajanduse küsimustes küllaltki madal. Sageli on inimestel raske mõista pidevalt kasvavaid prügiveohindasid, kuna aastaid oli prügivedu väga odav teenus. Paljud inimesed ei teadvusta endale mõningate majapidamisest pärinevate jäätmete ohtlikkust. Kuna teise toorme kokkuostuhinnad on küllaltki madalad, ei ole inimesed otseselt huvitatud teise toorme eraldi (sorteeritud) kogumisest.
- Turu tänava inertsete jäätmete mahapaneku kohas ei toimu jäätmete kaalumist. Arvestust ladestatud jäätmete koguste üle peetakse kuupmeetrites.
- Korraldamata on infovahetus jäätmekäitlusfirmade ja keskkonnateenistuse vahel. Sageli osutub võimatuks vajalikke andmeid kätte saada.
- Puudub efektiivne kontrollsüsteem. Ei ole üheselt määratletud, kes, kui sageli ja millisel viisil peaks kontrollima ettevõtteid.
- Tartus ja Tartu ümbruses on palju keealatud prügi ladestamise kohti, kuhu viivad prügi need, kes ei ole sõlminud prügiveolepinguid jäätmekäitlusfirmadega ega osta ka prügitalonge, et viia jäätmed oma transpordiga prügilasse. Sageli on bussipeatuste prügikastid täidetud majapidamisest pärineva olmeprügiga.

2. JÄÄTMEKÄITLUSE ARENDAMINE

2.1. JÄÄTMEKÄITLUSE EESMÄRGID

Jäätmemajandus hõlmab jäätmete tekitamist, kasutamist, töötlemist ja ladustamist keskkonnale talutaval viisil. Lahendused valitakse järgmise pingerea alusel

1. Jäätmetekke vältimine tootmisprotsesside reorganiseerimise kaudu.
2. Viia miinimumini ohtlike jäätmete teke, s.t. vähendada jäätmete ohtlikkust.
3. Tekkinud jäätmeid tuleb maksimaalselt kasutada:
 - otseses ringluses (korduvkasutusena);
 - materjaliringluses;

- bioloogilistes protsessides (kompostimine);
 - energeetiliseks otstarbeks (põletamine);
4. Jäätmete kogumise täiustamine ning keskkonnanõuetele vastav jäätmetöötlus.
 5. Jäätmete keskkonnaohutu ladustamine.

Tulenevalt EV Keskkonnastrateegiast on olulisemad eesmärgid jäätmemajanduses aastaks 2000 järgmised:

- Tootmis- ja olmejäätmete tekke stabiliseerimine olemasoleval tasemel
- Kinnitada kõigile prügilatele omanik või haldaja, sulgeda omanikuta prügilad
- Jäätmete taaskasutamise suurendamine 30 - 40 protsendini.
- Uute prügilate rajamine ja vanade sulgemine Euroopa Liidu nõudeid arvestades.
- 40% olmejäätmete ladustamine vastavuses keskkonna- ja tervisekaitse nõuetega.
- Ohtlike jäätmete käitlussüsteemi juurutamine.
- Kontrolli saavutamine kõigi oluliste jäätmetekitajate üle.

30. juuniks 2001 tuleb vastavalt pakendiseadusele vähemalt 50% pakendite kogumassist kasutada materjaliringluses, kütusena või komposti valmistamiseks.

Tartu jaoks tuleb planeerida suhteliselt madalate kulutustega efektiivselt toimiv jäätmekäitlussüsteem. Võimalike jäätmekäitlusviisidena tulevad Tartu linnas arvesse jäätmete kompostimine, põletamine, teisese toorme kohtsortimine ning jäätmete ladestamine prügilasse.

Olmejäätmete lauskompostimist Tartus lähiaastatel rakendada ei ole otstarbekas, kuna kompostimine on kallis ja valmis kompostile pole turgu. Kompostima peaks kindlasti linna haljastusest pärinevaid jäätmeid ja eesmärgiks oleks eelkõige jäätmete hulga vähendamine.

Jäätmete utiliseerimine *põletamise* teel on paljulubav, kuid kallis. Spetsiaalse jäätmepõletusettevõtte rajamine lähiaastail Tartusse ei ole tõenäoline, küll on aga mõeldav jäätmete valikpõletamine energia tootmiseks ning jäätmemahu vähendamiseks. Põletada võiks puidujäätmeid ja kasutamiskõlbmatut paberit.

Reaalseim tee jäätme hulga vähendamiseks Tartus on *teisese toorme* väljasortimine muu prügi hulgast.

Iga alternatiivse käitlusmeetodi tulemusena tekib ikkagi jäätmeid ja seega jääb Tartus lähiaastail olulisemaks käitlusviisiks jäätmete *ladestamine prügilasse*.

2.2. PÕHILISED TÖÖSUUNAD TARTUS

Esmased eesmärgid Tartu jäätmemajanduse arendamisel on:

1. Aardlapalu prügila rekonstrueerimine
2. Ohtlike jäätmete kogumissüsteemi laiendamine ning täiustamine
3. Prügilasse ladustatavate jäätmekoguste vähendamine:
 - teisese toorme kogumissüsteemi käivitamise,
 - orgaaniliste jäätmete kompostimise ,
 - jäätmete valikpõletamise sisseseadmise kaudu.

Nende eesmärkide elluviimine on võimalik ainult elanikkonna aktiivse hoiaku korral. See eeldab elanike valmisolekut jäätmete sorteerimiseks, seniste harjumuste muutmist ja kõrget keskkonnateadlikkust.

Käesoleval ajal on inimeste teadlikkus jäätmemajanduse küsimustes väga erinev. Üks väike osa elanikkonnast ei teadvusta endale isegi prügikonteineri olemasolu vajalikkust ning teine väike osa elanikkonnast sorteerib juba praegu jäätmeid. Kõige suurema osa moodustavad elanikud, kes on küll ühinenud linnas toimiva jäätmekäitlussüsteemiga, s.t. neil on lepingud olmejäätmete äraveoks, aga muus osas (ohtlikud jäätmed, teisene toore) on nenede käitumine küllaltki juhuslik. Sageli ka lihtsalt ei teata nendest võimalustest, mis on linnas ühtede või teiste jäätmete käitlemiseks loodud.

Vastavalt EV Jäätmeseadusele on jäätmealase kasvatus- ja selgitustöö korraldamine oma haldusterritooriumil kohaliku omavalitsuse ülesandeks. Tartus tuleb sellel alal teha järgmist:

- Ajalehele "Postimees" tuleb teha ettepanek avada püsiv rubriik, kus vähemalt kord kuus oleks võimalik lugeda kohalikke keskkonnauudiseid, probleeme. Rubriigis oleks võimalik kajastada ka kõiki jäätmemajandusega seotud probleeme.
- Inimestes harjumuse ja äratundmise tekitamiseks peaksid kõik linnas kasutatavad konteinerid kindlate jäätmeliikide jaoks olema ühtset värvi (või ühtset värvi siltidega). Ohtlike jäätmete värviks oleks punane, vanapaberi värviks sinine, klaasi värviks valge jne.
- Ette tuleb valmistada infolehed ning vähemalt kaks korda aastas jagada neid elanikkonnale. Infolehtedel tuleb kajastada linnas olevaid võimalusi jäätmete käitlemiseks, üleandmiseks ning samuti teavitada elanikke mitmesuguste jäätmete toimest keskkonnale, prügila seisukorrast jms.
- Jäätmealases selgitustöös peaksid osalema ka kohalikud raadiojaamad
- Elanikkonda mõjutab sorteerima jäätmeid ka kindlasti see, kui ettevõtetes, ametiasutustes organiseerida eraldi vanapaberi, klaasi jm kogumine.
- Kasvatustööga tuleb alustada koolides ning kõigepealt koolides organiseerida jäätmete sorteeritud kogumine. Kooliprogrammides tuleb samuti käsitleda jäätmetega seotud probleeme.
- Ajalehes tuleks hakata avaldama nii nende ettevõtete, ühistute, eraisikute nimesid, keda on trahvitud jäätmekäitluskorra nõuete rikkumise eest kui ka esiletõstvaid kirjutisi neist, keda tuleks seada eeskujuks teistele.
- Vähemalt kaks korda aastas tuleb linnas organiseerida nn reklaamüritusi spetsiifiliste jäätmete (ohtlikud jäätmed, teisene toore, suuremõõtmelised jäätmed) kokku kogumiseks.
- Ülihariduskoolides ja ülikoolides peavad olema saadaval infomaterjalid jäätmemajanduse probleemidest.
- Ettevõtetele seminarid, loengud muudatustest seadusandluses, ettevõtetele jäätmekäitluse alal esitatavatest nõuetest jm.

Tulevikus peab prügila saama ladestuspaigaks ainult sellistele jäätmetele, mis ei vaja erikäitlust ja mida ei ole võimalik taaskasutada. **Teisese toorme kogumissüsteemi käivitamine, jäätmete kompostimise ja jäätmete valikpõletamise** sisseseadmine võimaldab säästa prügila mahtu ning kasutada jäätmeid materjali- või energiaringluses.

Konteinerid (teisene toore, ohtlikud jäätmed) tuleb paigaldada nähtavatesse ja paljukäidavatesse kohtadesse. Jäätmekäitluse paremaks toimimiseks on vajalik täiustada **koostööd erinevate**

28

struktuuriüksuste (linna- ja maavalitsuse osakondade, linnavalitsuse ja maavalitsuse, jäätmekäitlusfirmade, ettevõtete, eraisikute ning omavalitsuse) vahel. Selle tulemusena oleks kõikides väljaantavates lubades (ehitus-, lammutamis-, kauplemis- ja tegutsemisload jm) kajastatud ka jäätmekäitluse tingimused.

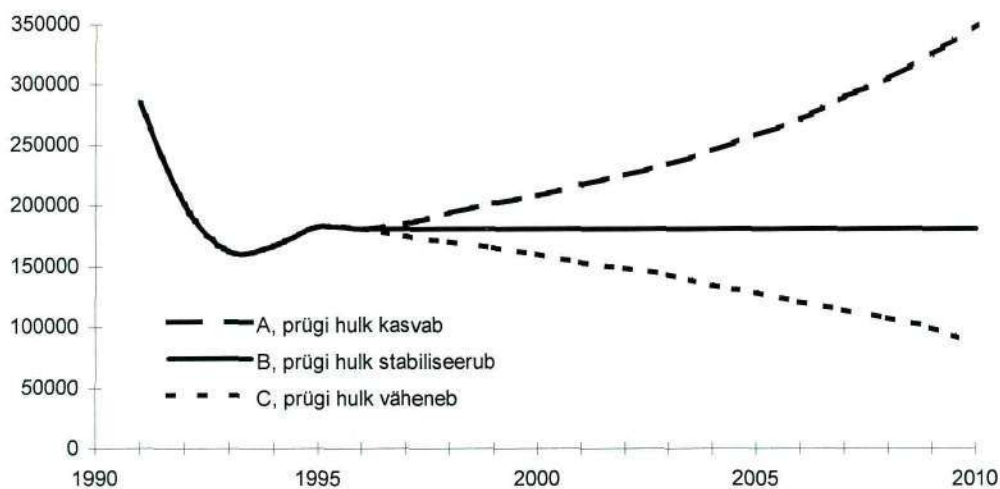
Vajalik on **täpse arvestuse** sisseseadmine jäätmekoguste, jäätmeliikide ning jäätmetekitajate kohta. See võimaldab sisse seada efektiivse kontrollmehhanismi jäätmetekitajate üle ning saab välistada jäätmetega risustatud alade kasvu. Linna territooriumil eksisteerivate nn **illegaalsete prügilate likvideerimine** on Tartu linna heakorra seisukohalt väga oluline.

Kõige tõenäolisemalt suurenevad järgnevatel aastatel jäätmekogused nii kodumajapidamistes kui ettevõtetes. Põhjuseks on nn ühekordsete toodete ning pakendite osakaalu suurenemine, elanike elujärje ning majanduslike tingimuste paranemine.

Jäätmekäitlussüsteemi arenedes ning kontrollmehhanismi tugevnedes jäätmetekitajate üle kaovad ära võimalused jäätmete illegaalseks ladestamiseks ning seega peaksid kõigi eelduste kohaselt suurenema ka registreeritavad jäätmekogused.

Üldine jäätmekoguste vähenemine on tõenäoline kaugemas tulevikus, kui rakendatakse jäätmevaeseid tehnoloogiaid ning inimeste keskkonnateadlikkus saavutab uue taseme. Lähitulevikus võib rääkida eelkõige prügilas ladustatavate jäätmekoguste stabiliseerumisest või vähenemisest.

Joonisel 1 on prognoositud Aardlapalusse ladustatavad jäätmekogused. Kui ei muutu senine käitlusviis, kus kogu prügi ladustatakse, tõuseb prügi hulk oluliselt (joonis 1.a). Selline suundumus on kõige vähem soovitav. Kompleksjäätmekäitluse üheks eesmärgiks on ladustatava prügi hulga vähendamine, kusjuures väljasorditud materjali hulk sõltub kogumissüsteemi tehtud investeeringute suuruselt. Minimaalne eesmärk on peatada ladustatava prügi hulk 1996...1997 aasta tasemel (joonis 1.b). Parim võimalik tulemus saadakse siis, kui ladustatava prügi hulk oluliselt väheneb (joonis 1. c).

Joonis 1.
Aardlapalu
prügilasse
ladestatava
prügihulga
prognoos.

Seda on võimalik saavutada vaid laialdase aktiivse teise toorme kogumissüsteemi abil. Jäätmete kogumise juures seatakse

eesmärgiks lähima 5 aasta jooksul taaskasutada vähemalt 30% olmejäätmetest.

2.3. JÄÄTMETE KOGUMINE JA TÖÖTLEMINE

2.3.1. Jäätmete ladestamine

Lähiaastail jääb linn sõltuma Aardlapalu prügilast kui kõige olulisemast jäätmekäitluskohast. Eesmärgiks on olmejäätmete ladustamistehnika ning prügila seisundi viimine vastavusse keskkonnanõuetega ning lähiaastail oluliselt vähendada prügilasse sattuva teise toorme ning ohtlike jäätmete hulka.

Vastavalt 05.06.1997 vastu võetud Tartu linna arengukavale on Aardlapalu prügila rekonstrueerimine üks linna arengueelistustest.

Prügila rekonstrueerimiseks valmis aastal 1996 projekt "Uurimustöö Tartu prügila reorganiseerimiseks" (Inseneribüroo DALI&Partner). Vastavalt projektile jaotatakse prügila pind kaheks osaks - vana ja uus ladestamisala. Suurem osa seni ladestatud jäätmetest on vanal alal. Lähima 5-6 aasta jooksul on planeeritud jätkata ladustamist vanal alal ning valmistada ette uus ladustamisala kaasaegse, euronõuetele vastava prügila rajamiseks.

Jäätmete ladestamine toimub kompaktori abil ning lahtise prügi pinda vähendatakse selle katmise teel inertse materjaliga (vahekatmine). Vaba olev prügi mahakallamisala peaks maksimaalselt ulatuma kuni 600 - 800 m².

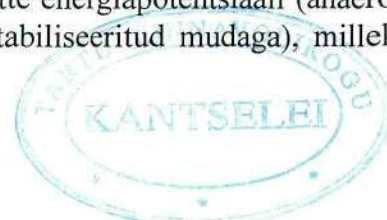
Olulisemad etapid prügila rekonstrueerimisplaanis on:

- prügilademe igapäevane pressimine ja pinnasega katmine, mis takistab paberite jms lendumist, vähendab tulekahjuohtu ning põhja- ja pinnavee reostust;
- prügila keskkonnamonitooringu korraldamine, mis võimaldab jälgida põhja- ja pinnavee kvaliteeti;
- prügila ümber oleva ringkraavi pikendamine, mis võimaldab pinnavee kogumist;
- tammi ehitamine ladustuspinna piiramiseks;
- jäätmete katseline eeltöötlemine (kompostimine);
- jäätmete ümbertõstmise prügilademe pinna vähendamiseks, fekaalitiigi likvideerimiseks ja neutraliseerimiseks ning uue ladustuspaiga ettevalmistamiseks;
- prügila ringkraavi projekteerimine ja ehitamine, mis võimaldab lokaliseerida pinna- ja põhjavete reostuse;
- pinna- ja nõrgvee puhasti projekteerimine ja ehitamine;
- gaasikogumissüsteemi projekteerimine ja ehitamine prügila vanas osas;
- vana prügilakeha katmine.

Loetletud tööd võimaldavad vastavalt keskkonnaekspertiisi aktile (AS Kobras, 1997) parandada keskkonna olukorda prügila piirkonnas.

2.3.2. Tartu linna reoveesette stabiliseerimine moodustab ühe osa linna heitveepuhastussüsteemi väljaehitamisest, kuid kuulub sette iseloomu tõttu (lähedane orgaanilistele jäätmetele) ka jäätmekäitluse valdkonda.

Tehnoloogia valikul on arvestatud keskkonnakaitse nõuete ja realistlike investeeringumahtudega. Kompostimine trummelkompostorites võimaldab saada hügieeniliselt ja keskkonnakaitse seisukohalt ohutut jääkmuda, tagades sealjuures stabiilse tehnoloogilise protsessi. Kaugemas perspektiivis on arvestatud ka võimalusega kasutada reoveesette energiapotentsiaali (anaeroobne kompostimine metaani saamiseks, energiametsa väetamine stabiliseeritud mudaga), milleks on

vaja rakendusuringuid. Stabiliseerimise järgselt saab setet kasutada haljastuses ja prügila pinnakatteks.

2.3.3. Ohtlikud jäätmed.

Ohtlike jäätmeid tekib kõikjal. Ühtne kogumissüsteem luuakse vaid enamlevinud kodumajapidamisest pärit ohtlike jäätmete jaoks nagu olmekemikaalid, ravimid, happed ja alused, värvid, liimid, lakid, lahustid, patareid ja akud, päevavalguslambid, õlid ja õlifiltrid.

Ohtlike jäätmete käitlussüsteem põhineb riiklikul kogumis- ja käitlussüsteemil, avalikel kogumispunktidel ning ettevõttesisestel kogumispunktidel. Ohtlike jäätmete kogumissüsteem koosneb järgnevatest üksustest:

- Lõuna-Eesti kogumiskeskus;
- Soola tn. kogumispunkt;
- Bensinijaamade kogumispunktid;
- Patareide kastid;
- Ravimite kogumispunktid;
- Perioodilised kogumisaktsioonid;
- Ettevõttesisesed kogumispunktid ja kogumissüsteem.

Lõuna-Eesti ohtlike jäätmete kogumiskeskuse käivitamine

Ohtlike jäätmete lõppkäitlus - ladustamine, neutraliseerimine, kahjutustamine vms korraldatakse keskselt. Tartus sellega tegelema ei hakata.

Vastavalt EV Keskkonnaministeeriumi tellimusel valminud teostatavusuuringule “Ohtlike jäätmete käitlussüsteemi rajamine Eestis” rajatakse Eestis 4 ohtlike jäätmete vastuvõtukeskust ning üks tsentraalne ladestuskoht. Lõuna-Eesti kogumiskeskus on planeeritud rajada Tartusse Tiksojale. Keskuse ülesanne on korraldada ohtlike jäätmete kogumist, süstematiseerimist, pakendamist ja lõppladustuseks edasi saatmist.

Keskusesse tuuakse kokku igat liiki ohtlike jäätmeid kõigist väikestest kogumispunktidest. Ohtlike jäätmeid võib kokku vedada vaid litsentseeritud firma. Vedu korraldab Lõuna-Eesti ohtlike jäätmete keskus või mõni kohalik ettevõte.

Teatud jäätmeliike võib ladustada Tartu lähiümbruses (nt põllumajanduskemikaale Maramaa pommilaos), või kasutada litsentseeritud firmades energia saamiseks.

Kogumiskeskuse rajamisega seotud töid on juba alustatud, detailprojekteerimist ning üldehitustöid on plaanis alustada 1998. aastal. Keskus peaks käivituma 2000. aastal.

Vastavalt plaanile peaks kogumiskeskus teenendama Tartu linna, Tartu, Jõgeva, Põlva, Võru, Valga, Viljandi ja Järva maakondi. Nimetatud regioonides genereeritakse hinnanguliselt kokku u. 6600 tonni ohtlike jäätmeid aastas. Riigisisese käitlussüsteemi käivitumisega peaksid lahenema probleemid selliste ohtlike jäätmetega, milliste käitlemisvõimalused praegu puuduvad (kemikaalid, galvaanikajäägid ning haigla jäätmed).

Ohtlike jäätmete kogumissüsteem ettevõtetele

Et tagada ohutu ettevõttesisene ohtlike jäätmete kogumine, on otstarbekas luua kohustuslikud ettevõttesisesed ohtlike jäätmete kogumispunktid. Sellisesse paika koondatakse kõik ettevõttes tekkivad ohtlikud jäätmed. Kogumispunkt tuleb rajada suletavasse ruumi. Selline kogumispunkt

Akude ja vanaõlide kogumisvõrk.

On praegu rajatud bensiinjaamade baasil. Bensiinjaamde arv, kuhu on võimalik üle anda vanaõlised ja akusid, võiks tulevikus ulatuda praeguse kuue asemel kümneni. Oluline on, et konteinerid asuksid valvataval territooriumil ning bensiinjaamadega tuleb sõlmida ka vastavad lepingud.

Vanade ravimite kogumisvõrk.

Ravimite kogumisvõrgu võib tehniliselt sisse seada apteekide baasil. Probleemiks on kogumise juriidiline külg, sest vastavalt jäätmeseadusele peab ohtlike jäätmete vastuvõtjal (antud juhul apteegil) olema vastav käitluslitsents. Vanu ravimeid suvaliselt kogumiskastidesse visata ei tohi, sest nad võivad keemiliselt reageerida ning moodustada veelgi ohtlikumaid aineid.

Ohtlike jäätmete perioodilised kogumisaktsioonid

Alates 1994. aastast on linnas üks kord aastas läbi viidud ohtlike jäätmete kogumisaktsioone. Aktsiooni eesmärgiks on olnud reklaamida ja teadvustada ohtlike jäätmete probleemi ning anda elanikele võimalus puhastada kodud ohtlikest jäätmetest.

Järgnevate aastate jooksul tuleb aastas kahel korral läbi viia kogumisaktsioone. Aktsioonidega peab kaasnema senisest suurem reklaamikampaania, et teadvustada inimestele veelkord ohtlike jäätmete probleemi.

2.3.4. Olmejäätmed, teisene toore.

Tuleviku jäätmemajandus põhineb jäätmete kogumisel liikide kaupa erinevatesse konteineritesse.

Teisese toorme kogumise koordineerimissüsteem

Vähemal või suuremal määral koguvad teisest tooret mõned ettevõtted praegugi. Linna arengu huvides tuleb nende tegevus ühtlustada, sest ettevõtete arusaam teisese toorme sortimisest on erinev. Teisese toorme kogumist tuleb koordineerida. Otstarbekas on selleks kas luua eraldi teenistus linnamajanduse osakonna koosseisus või laiendada keskkonnateenistust (edaspidi tinglikult nimetatud teisese toorme kogumise koordineerimiskeskuseks). Kava elluviimise algetapil tegeleb sellega keskkonnateenistuse jäätmespetsialist.

Koordineerimiskeskuse ülesandeks jääb erinevate käitlus- ja töötlusettevõtete tegevuse kooskõlastamine ja juhtimine ning tegevuse kooskõlastamine maakonna keskkonnaametiga. Keskus lahendab ka toorme kogumisega kaasnevad juriidilised ja tehnilised probleemid ning osaleb koolituse organiseerimises. Keskuse ülesandeks on elanikele ja ettevõtetele toorme üleandmise lihtsustamine. Jäätmetekitaja peab saama igat liiki toorme ära anda korraga, selle edasine suunamine jääb keskuse korraldada. Keskus võiks suunata linna vahendite abil ettevõtete materiaalset abistamist, näiteks teisese toorme töötlusseadmete vms. muretsemisel.

Koordineerimiskeskuse ülesandeks jääb ka eri materjalidele mõeldud konteinerite värvuse ja märgistuse määramine.

Teisese toorme sortimisjaama loomine

Teisest tooret tuleb tavaliselt vähemal või suuremal määral müügiks ette valmistada ja seepärast on õigem jätta toorme puhastamine ja pakkimine mõne ettevõtte ülesandeks. Teisese toorme kogumiskava keskseim osa on toorme kogumis- ja eelkäitluskeskus, kuhu elanikud ja ettevõtted saavad ise tuua eelsorditud materjali ja mille vahelattu tuuakse kogu Tartu linnast kogutud teisene toore. Teised võimaliku toormekogumissettevõtted ei pea siis seda täiendavalt töötleva hakata.

Keskuses puhastatakse toore rämpsust ja pakitakse. Keskuses peab olema sortimiskonveier, press, kaalud, tõstuk ja magnetseparaator. Keskuses võetakse vastu ka sellist tooret, mille keskne

kogumine jääb korraldamata, näiteks suuremõõtmelisi jäätmeid, kodumasinaid, mööblit, autokumme jms.

Käitluskeskuse võib rajada linn või eraettevõtte, võimalik on ka jagatud osalus. Investori leidmisel võiks keskus osta ja paigaldada (rentida) kogu linna avalikud toormekonteinerid. See ühtlustaks linnapilti ja vabastaks prügiveofirmad arvukate kallite konteinerite ostmisest. Konteinerite äraveo vajaduse üle otsustamine jääks samuti siis vaid ühe firma ülesandeks.

Kogumis- ja eelkäitluskeskus tuleb sisustada enne aktiivse kogumissüsteemi käivitamist. Toorme äraandmine on eraisikutele tasuta, ettevõtetele tasuline.

Sortimisjaama võimalikuks asukohaks on Tähe tn.108 territoorium, kus pärast munitsipaalettevõtte Signaal likvideerimist on vabanenud asfaltväljak ja mõned sobivad ruumid. Samal territooriumil juba paikneb AS SAB mahukate jäätmete vastuvõtupunkt.

Teisese toorme kogumise etapiviisiline käivitamine elanikkonnalt.

Kogumiskeskus.

Teisese toorme (klaas, metall, vanapaber) kogumiskeskuse töö ühildatakse sortimisjaama tööga. Asendi tõttu linna keskel on perspektiivne ohtlike jäätmete kogumiskeskuse (Soola tn. 7) ühitamine teisese toorme kogumisega. Asutused ja ettevõtted nimetatud kogumiskeskustesse oma jäätmeid tuua ei tohi. Sorteeritud jäätmete vastuvõtmine elanikelt toimub tasuta, kogumiskeskused oleks varustatud spetsiaalsete suurte konteineritega

Kogumispunktid

Toorme kogumist alustatakse näidiskogumispunktide loomisest. Kogumispunktid seatakse sisse täiendavate konteinerite lisamisega iga (olemasoleva) klaasikogumiskonteineri juurde. Konteinerid tuuakse senistest asukohtadest - poodide tagauste juurest sissepääsu lähedusse. Näidiskogumispunkt koosneb klaasi- ja paberikonteineri ning tavaliste prügikastide grupist. Tartus saab kasutada mitut skeemi.

Hõredalt asustatud kohtades ja kaubanduskeskuste juures korraldatakse teisese toorme kogumine püsikogumispunktide abil. Püsikogumispunkti abil kogutakse vaid paberit ja klaasi, püsikogumispunkti võib seada konteineri ka plast- ja metalltaara jaoks. Mitmest konteinerist koosnev kogumispunkt seatakse algul igasse linnaosasse.

Madaltiheda asustuse piirkonnas võib katsetada vanapaberi kohtkogumist. Katsekogumise põhjal otsustatakse, kas kohtkogumist tasub laiendada.

Tiheda kogumispunktivõrgu sisseseadmine on arengukava kaugeesmärk. Kogumisvahendid seatakse sisse kõige tihedamalt asustatud linnaosadesse, eesmärk on teisese toorme konteineri(te) seadmine kõrgtiheda hoonestusega piirkonna iga elamu või elamugrupi prügikonteinerite juurde.

Suurtes paneelmajades on otstarbeks organiseerida vanapaberi kogumist trepikodadesse paigutatud paberkottide kaudu. Sellisel juhul oleks elanikel mugav võimalus vanapaber paigutada kottidesse, milliseid viiakse ära kindla sagedusega.

Suurema kogumispunkti, mis teenendaks kesklinna piirkonda Emajõe paremkaldal, saab sisse seada Riia 11 (Tartu poe hoovis) asunud klaastaara vastuvõtupunkti ruumes. Ruumi kasutuselevõtt eeldab valvet. Üheks võimalikuks lahenduseks on rentimine mõnele teisese toorme käitlusettevõttele.

Ettevõtted.

Ettevõtetele võimaluste loomine kohapealseks teise toorme ümbertöötamiseks

Teise toorme kogumine on edukas, kui suudetakse toorainet kohapeal ümber töötada. Tartus võiks ümber töötada klaasi, metalli, plasti jms. Materjali kohapealset töötlemist tuleb eelistada toorme ekspordile. Ettevõtete huvi tuleb omavalitsuse tasandil soodustada, nende tegevust juhtida.

Kaubandus-, tööstus- ja ehitusjäätmete sortimise ja lahkukogumise etapiviisiline alustamine

Kaubandus- ja tööstusettevõtetes tekib suurel hulgal väärtuslikku teisest tooret. Tootmisjääkide käitlemise korraldamine jääb ettevõtte korraldada, süsteemselt hakatakse koguma traditsioonilist tooret (vanapaberit ja -pappi, plasti, klaasi, metalli ja orgaanilisi jäätmekogumispunktidest). Avalikesse olmejäätmekogumispunktidest asutused oma jäätmekogumist tuua ei tohi. Toorme kogumiseks paigaldatakse kogumisvahendid, vajadusel piiratakse selleks omaette plats. Nii moodustub ettevõttesisene teise toorme kogumisväljak. Selline paik lihtsustab töötajatel oluliselt toorme sortimist.

Teisest tooret tuleb hakata sortima kõigis ettevõtetes, kuid mitte korraga. Alustada saab ettevõtetest, kus tekib palju teisest tooret või kust seda on tehniliselt kerge kätte saada. Ühise kogumissüsteemi saab rajada vaid teatud toormeliikidele, näiteks vanapaberit on kõikjal. Muu teise toorme kogumine sõltub ettevõtte tegevusalast ja see lahendatakse grupiti. Ühtsed reeglid võib luua kõigile kaubandus- ja ehitusfirmadele. Kauplemis-, ehitus- ja lammutuslubade andmise korras saab toorme sortimise ja kogumise muuta kohustuslikuks.

Teise toorme kogumispirkonna ja kogutava teise toorme sortimendi laiendamine

Tartu on kompaktne ja see lihtsustab teise toorme aktiivse kogumise laiendamist. Madaltihedas elurajoonis säilib kogumispunktivõrk, kuid seda tihendatakse oluliselt. Algul kogutakse vaid paberit ja klaasi, kaugel eesmärgina on teise toorme käitluskava objektiks ka teised materjalid:

- 1. Olme-, teenindus- ja kaubandusjäätmed: ajalehe- ja kontoripaber, papp, klaas-, plast- ja metalltaara, tekstiil, plastesemed.
- 2. Tööstusjäätmed: paber, plast, puit, metall, lameklaas.
- 3. Orgaanilised jäätmekogumispunktid: linnahaljastus- ja eraaiajäätmed, muruniitmed, oksad, hein.
- 4. Ehitus- ja lammutusprahid: puit, metall, plast, klaas.
- 5. Suuremõõtmelised jäätmekogumispunktid: kodutehnika, mööbel, vanad autod.

Teise toorme sortiment laieneb sedamööda, kuidas täieneb seadusandlus (pakendiaktsiisi seadus ja selle rakendusotsused), elavneb kaubandus, suureneb osavõtt kohtsortimisest, või kui tekib võimalus koha peal ümber töötada uusi materjale.

Paraku ei ole isegi kõrgtehnoloogiat kasutades võimalik kõiki jäätmekogumispunkte uuesti kasutada. Kõiki materjale iga hinna eest koguma ja uuesti kasutama hakata ei ole mõtet. Taaskasutuse ulatuse määravad tavaliselt majanduslikud, tehnilised või keskkonnakaitsealased piirangud.

Turusituatsiooni kujundamine jäätmekäitluses. Linnavalitsus võib võimaldada olmejäätmete vedu ja sorteerimist mitmele jäätmekäitlusettevõttele. Tuleks aktsepteerida kõiki ettevõtteid, kellel on olemas vastav tehnika, oskused ja hea tahe. Olmejäätmete tekitajal on võimalus tellida prügiveudu vabalt valitud jäätmekäitlejalt. Kuna ettevõtted võtavad enda kanda suurema osa töömahust, siis ei ole jäätmekäitluse koordineerimiskeskuse rajamine eraldi institutsioonina vajalik, vaid vastav töö on jõukohane linna keskkonna- haljastus- ja heakorrateenistustele (järelvalve, nõuete kehtestamine konteinerite sortimendi, märgistuse jms. osas). Sekundaarse

30

tooraine järelsortimise olmejäätmetest viivad läbi jäätmekäitlusettevõtted, kusjuures linn võib toetada oma eelarvest neid tegevusi, mis ei ole isetasuvad, kuid on heakorra ja keskkonaseisundi seisukohalt vajalikud. Sealjuures on võimalus valida ettevõtteid, kellel on parimad eeldused konkreetse ülesandega hakkamasaamiseks. Võimalikud on lahendused, kus olmeprügi vedamisega tegelev ettevõtte tellib teatud sekundaarse tooraine liikide (näiteks klaas, paber) kogumise ja sortimise alltöövõtu korras.

Eespool toodud skeem on kasutatav ka mahukate jäätmete, vanade kodumasinade ja vanaautode kogumisel ning lammutamisel, kusjuures neist eraldatud ohtlikud jäätmed tuleb üle anda ohtlike jäätmete kogumispunkti.

2.3.5. orgaanilised jäätmed.

Olmejäätmed sisaldavad vähemalt 30% orgaanikat. Orgaanilisi jäätmeid tekib kodumajapidamistes, eraaedades, linna haljasaladel, kalmistutel jne. Parim orgaaniliste jäätmete stabiliseerimismeetod on kompostimine, mis võimaldab üldisest jäätmevoost eraldada bioloogiliselt lagundatav osa ja vähendada prügilasse ladestatavate jäätmete hulka. Kompostida saab ka valikuta kõiki olmejäätmeid, kuid olmeprügi lauskompostimist Tartus rakendada ei ole otstarbekas.

Orgaaniliste jäätmete kompostimist Tartu linnas võib evitada kolmes etapis:

1. Kompostimise laiendamine orgaaniliste jäätmete tekkekohas, s.t. erakruntidel, aedades. Selleks tuleb aiapidajad varustada vastava teabega. Väikekompostimisega oleksid hõivatud eramajadega piirkonnad linnas.
2. Linna haljastusjäätmete kompostimine. Hinnanguliselt tekib aastas ~12 000 - 50 000m³ haljastusjäätmeid (oksad, hein, lehed, kalmistupraht jms). Kasutada võiks odavaimat meetodit - aeroobset aunkompostimist. Aunkompostimise rakendamiseks on vaja kõvakattega platsi, hakkurit, aunapöörajat ja sõela. Kompostimise rakendamine annab tööd 1...2 inimesele. Määrduvad orgaanilistest jäätmetest saadud komposti kasutatakse haljastuses, tööstusmaastiku rekultiveerimisel või prügilate katteks. Väike osa puhtast toorainet saab töödelda kvaliteetkompostiks ja selle kasutamisel ei ole piiranguid.
3. Massiline orgaaniliste jäätmete kogumine elanikkonnalt tuleb käivitada kaugemas tulevikus, pärast valdava osa ohtlike jäätmete eraldamist olmeprügist.

2.3.6. muud jäätmed.

Puidujäätmed

Keemiliselt töötlemata puidujäätmete otstarbekaim töötlemisviis on põletamine. Jäätmete valikpõletamise rakendamine energiatootmiseks on reaalne, sest Tartu linn on osaliselt üle läinud kohalikele tahkekütustele. Koos kohaliku kütusega on võimalik põletada ka puhtaid puidujäätmeid. Seda saab teha olemasolevates tahkeküttekattlamajades. Suurem osa põletamiskõlblikust materjalist saadakse ehitus- ja lammutusprahist, linna haljastutelt, väike osa elanikelt. Valikpõletuse organiseerimiseks tuleb jäätmeid sortida. Ehitusprahi sortimise nõue tuleb sisse seada ehituslubade andmise korda, et kätte saada puitmaterjal suurimast tekkeallikast.

Mahukad jäätmed

Suurjäätmete kogumine jääb teise toorme kogumiskeskuse korraldada. Vanamööblit veavad linna prügiveofirmad omaette veograafiku järgi ja tellimusvedudena. Et mööbel koosneb puidust, metallist, plastist, riidest jms, peaks mööbliesemed esmalt lammutama. Selle töö teeb teise toorme kogumiskeskus. Elanikel on võimalus suuremõtmelised esemed ka oma transpordiga kogumiskeskusesse viia.

Vanade kodumasinade ja elektroonikajäätmete kogumine ja käitlus

Vanade kodumasinade ja elektroonikajäätmete kogumine jääb teise toorme kogumiskeskuse korraldada. Kodumasinad ja elektroonikajäätmed sisaldavad nii väärtuslikke kui ohtlikke materjale. Väärismetalle sisaldavad seadmed ja väärtuslik materjal tuleb eraldada. Ohtlikke jäätmeid sisaldavad detailid demonteeritakse ja käideldakse koolitatud personali poolt. Selle töö võib teha mõnes metallitöökojas või vanametalli käitlevas ettevõttes. Muude spetsiifiliste jäätmete (nt autokummide) kogumine ja käitlemine jääb koordineerimiskeskuse korraldada. Autokummide äraandmine peab ilmselt ka tulevikus säilima tasulisena.

Vanaautode kogumine ja käitlus

Autode eluiga on suhteliselt lühike. Tänavale jäetud vanad või sõidukõlbmatud omanikuta autod tuleb koguda ja lammutada. Juriidiliselt komplitseeritud, kuid tehniliselt lihtne autode äravedu eeldab politsei, kohaliku omavalitsuse ja autolammutustöökodade koostööd. Autod eemaldatakse tänavatelt tõstukiga ja paigutatakse teatud ajaks parklasse. Auto äravedu ja lammutamine fikseeritakse fotodel. Tartule piisab ühest tõstukist ja töö suudab ära teha üks autolammutustöökoda.

Autodest tuleb lammutuses eemaldada ohtlikud jäätmed: õlid, jahutus- ja pidurivedelik, kütus, korrosioonitõrjekiht, akud jms. Plastdetailide, kummi ja muu mittemetalli eemaldamine on võimalik, kuid sõltub turusituatsioonist. Kogu töö tehakse määratud autolammutusettevõtetes, kus personal on selleks koolitatud.

Vanad autokummid on potentsiaalselt keskkonnaohtlikud (näiteks süttimise korral), mistõttu neid ei ole soovitatav ladestada massiliselt prüglasse. Suurte koguste tõttu ei ole lähiajal reaalne finantseerida nende käitlemist linna eelarvest, mistõttu vastuvõtt nii eraisikutelt kui ka juriidilistelt isikutelt jääb tasuliseks. Tartusse vanade kummide lõppkäitluse ettevõtet pole kavas rajada, otstarbekas on senise praktika jätkamine (vt. p. 1.2.12).

Fekaalid

Fekaalide ladustamine Aardlapalu prügilas lõpetatakse, kui reoveepuhastis on välja ehitatud normidele vastav fekaalide vastuvõtusõlm. Fekaalid suunatakse linna puhastusseadmesse.

2.4. TEGEVUSE AJAKAVA

Käesolev arengukava käsitleb tegevust lähema 4-5 aasta jooksul. Järgnevas tabelis 4 on kokkuvõtlikult näidatud, milline peaks olema kavandatav tegevus aastate lõikes.

Tabel 4. Jäätmekäitluse tegevus aastate lõikes.

Valdkond	Aasta
1 Prügivedu ja prügi ladustamine	
Prügivedu korrastamine ja optimeerimine	1997...1999
Aardlapalu prügila etapiviisiline kaasajastamine	1997...2002
Prügiga reostatud alade puhastamine	1999...2002
2 Ohtlike jäätmete sortimine	
Lõuna-Eesti ohtlike jäätmete kogumiskeskuse käivitamine	1998...1999
Ohtlike jäätmete kogumissüsteemi loomine ettevõtete jaoks	1997...1999
Ettevõttesiseste ohtlike jäätmete kogumispunktide loomine	1998...1999

Ohtlike jäätmete kogumisvõrgustiku laiendamine elanike jaoks	1997...1999
- rändkogumispunktid (kogumisaktsioonid)	
- püsikogumispunktid (bensiinijaamad, apteegid, kauplused)	
3 Teisese toorme sortimine	
Teisese toorme kogumise koordineerimiskeskuse rajamine	1999
Eelsorditud teisese toorme kogumiskeskuse sisustamine	1999...2000
Ettevõtetele võimaluste loomine kohapealseks teisese toorme ümbertöötamiseks	1998...1999
Kaubandus-, tööstus- ja ehitusjäätmete sortimise ja lahkukogumise etapiviisiline alustamine	1999
Teisese toorme kogumise etapiviisiline käivitamine elanikkonnalt	1998
Teisese toorme kogumispirkonna laiendamine	2000
Kogutava teisese toorme sortimendi laiendamine.	2001
4 Orgaaniliste jäätmete kompostimine	
Väikekompostimise sisseseadmine	1999
Tartu linna kompostimisplatsi sisustamine, haljastusjäätmete kompostimise alustamine	1999
5 Puidujäätmete valikpõletamine	
Puidujäätmete valikpõletuse sisseseadmine tahkeküttekatalamajade baasil	1999...2000
6 Spetsiifiliste jäätmete käitlemine	
Suurjäätmete kogumise ja käitluse organiseerimine	1997...2000
Vanade kodumasinade ja elektroonikajäätmete kogumise ja käitluse organiseerimine	2000
7 Vanaautode käitlemine	
Vanaautode äraveo ja lammutamise korra väljatöötamine ja rakendamine	2000

1998. aasta jooksul on soovitatav saada ülevaade jäätmetekitajatest. Uut jäätmekäitluse eeskirja tuleb elanikele tutvustada. Sellise olukorra saavutamiseks, et kaob illegaalne prügiladestamine, võtab ilmselt rohkem aega kui 3 - 4 aastat. Kohe esimesel aastal tuleb alustada laialdase infokampaaniaga elanikkonna jäätmealase teadlikkuse tõstmiseks. Infolehed, probleeme käsitlevad artiklid peavad ilmuma pidevalt ja nii sageli kui võimalik. Informatsiooni edastamise üheks eesmärgiks on see, et elanike poolt paremini ära kasutada neid võimalusi, mis on linnas juba jäätmekäitluse alal olemas.

Esimesel ja kõigil järgnevatel aastatel jätkatakse töid Aardlapalu prügila rekonstrueerimisel. 1998. aastal lõpetatakse fekaalide ladustamine prügilas ning seatakse sisse jäätmete kaalumise, mis on aluseks töepärase pildi saamisel jäätmete kogustest. 1998, 1999 aastal seatakse üles teisese toorme (paber) kogumise konteinerid. Katseliselt paigaldatakse paneelmajadesse paberkotid vanapaberi kogumiseks. Teisel aastal tehakse ettevalmistusi kompostimise alustamiseks. Üheaegselt kompostimise sisseseadmisega on võimalik alustada puidujäätmete valikpõletamisega. Laiendatakse ohtlike jäätmete ja teisese toorme kogumisvõrku, ühildatakse teisese toorme ja ohtlike jäätmete kogumiskeskuse töö. Kolmandal ja neljandal aastal käivitatakse vanade kodumasinade ja elektroonikajäätmete käitlemine, alustatakse vanaautode käitlemisega. Aardlapalu prügila osas alustatakse vana prügilakeha katmise projekteerimise ning prügila laienduse I järgu ehitusega. Laiendatakse järk-järgult teisese toorme kogumispirkonda ning kogutavat sortimenti. Alustatakse plasti kogumisega elanikkonnalt.

3. JÄÄTMEKÄITLUSE HINNAD JA FINANTSEERIMINE

3.1. JÄÄTMEKÄITLUSE KULUPROGNOOSI ALUSED

Kulude prognoosimisel on arvestatud Tartu linna poolt tehtavate kulutustega (investeeringud, ühekordset ja toetused jms.). Isemajandavete ettevõtete ja riigi kulutused on kättesaadava info põhjal raskesti prognoositavad ja väljuvad ka käesolevale kavele seatud eesmärkidest. Siiski on neid ülevaatlikult käsitletud tööloikudes, kus pikaajalised projektid on välja töötatud ning omavalitsuse tegevus sõltub suuresti koostööpartneritest (Aardlapalu prügila rekonstrueerimine, reoveesette stabiliseerimine, ohtlike jäätmete käitlus). Arvestatud on tulusid jäätmete kasutamisest teisese toormena ja hinnatud tegevuse isetasuvust.

Rõhuasetus on kahel linnavalitsuse jaoks kõige töömahukamal punktil:

- ohtlike jäätmete kogumissüsteemi laiendamine
- teisese toorme kogumis- ja käitlussüsteemi loomine

Ohtlike jäätmete kogumissüsteem hetkel juba raingites piirides toimib. Seetõttu on sel puhul alusmaterjalina kasutatud seniseid arveid ja aruandeid ja neid töödeldud vastavate indeksitega. Teisese toorme kogumine veel nii heal tasemel pole ning on ka rohkem komplitseeritum. Seetõttu on selles osas peamiselt kasutatud potentsiaalsete teisese toorme käitlusfirmade juhtide hinnanguid ja arvamusi.

Töös on arvestatud järgnevaid indekseid:

Tarbijahinnaindeks	10%
Kütuse kallinemine	10%
Palgaindeks	15%

1998. aasta finantseerimine on toodud vastavalt linna eelarvele ja linnamajanduse osakonna poolt jäätmekäitlejatega sõlmitavatele lepingutele. Edasised kuluprognosid vastavad vajalike tööde mahtudele.

3.2. VAJALIKE FINANTSEERIMISMAHTUDE ARVESTUS

Nagu eeltoodust nähtub, sõltub kava realiseerimise maksumus väga suurel määral konkreetsetest meetoditest, kusjuures paljud valikud tuleb teha realiseerimise teatud etappidel. Tartu linna jäätmekäitluse finantseerimisvajaduse kokkuvõtte optimaalmahus on toodud tabelis 5. Vastavalt kalkulatsioonile vajatakse jäätmekäitlussüsteemi väljaehitamiseks ja eksploatatsiooniks nelja aasta jooksul **23 miljonit** krooni.

Kalkulatsioonis on arvestatud, et peamised investeeringud tehakse 1999 ja 2000. aastal (1998. aasta eelarve vahenditest ei ole võimalik neid katta ja 2001. aasta on arvestatud süsteemi sissetöötamiseks). 2001. aasta kalkulatsioon sisaldab põhiliselt halduskulusid, mis peaksid järgmistel aastatel kasvama vastavalt palga- ja tarbijahinnaindeksitele 7 - 12 % aastas.

Tabel 5. Tartu linna jäätmekäitluse finentseerimisvajadus 1998 - 2001.

Kuluartikkel	Kulutused aastate lõikes (tuh. kr)				Kokku (tuh. kr)
	1998	1999	2000	2001	
Ohtlike jäätmete kogumissüsteemi laiendamine.	150	200	220	260	830
Teisese toorme ja mahukate jäätmete kogumissüsteem	95	4 800	4 800	3 840	13 535
Spetsiifiliste jäätmete käitlemine	-	500	1 100	600	2 200
Elanikkonna teadlikkuse tõstmine ja informeerimine	65	120	120	130	435
Aardlapalu prügila rekonstrueerimine	2 000*	1 500	1 500	1000	6 000
KOKKU	2 310	7 120	7 740	5 830	23 000

* sealhulgas on 1 miljon krooni taotletud keskkonnafondist

Arvestades järjest süvenevat keskkonnaohtu Aardlapalu prügilast, on prügila rekonstrueerimine esmane prioriteet. Teise prioriteedina tuleb arvesse teisese toorme ja mahukate jäätmete kogumissüsteem, mis peab vähendama oluliselt prügilasse ladestatavate jäätmete hulka ning kolmanda prioriteedina spetsiifiliste jäätmete käitlemine, mis täidab sama eesmärgi. Ohtlike jäätmete kogumissüsteemi laiendamine ja elanikkonna teavitamine on pidevad protsessid, mille vajalikud finantseerimismahud on eespool nimetatutest märgatavalt väiksemad. Seetõttu on neid võimalik teostada eespool mainitud kolme põhitegevusega paralleelselt.

Arengukavas toodud prioriteetide realiseerimine ei ole mõeldav ainult Tartu linna eelarve vahenditega, vaid toetub olulisel määral ka Eesti Keskkonnafondist jt. finantseerimisallikatest saadavatele toetustele.

4. KOKKUVÕTE

Eespool toodu põhjal joonistub välja kaks põhimõttelist alternatiivi jäätmekäitluse organiseerimisel Tartu linnas, millest kummalgi on oma tugevused ja nõrkused:

Alternatiiv:	1. Tsentraliseeritud munitsipaalsüsteem	2. Vaba turg
Tugevused	<ul style="list-style-type: none"> • linnal on hea ülevaade jäätmekäitluses toimuvast; • võimalusi konfliktsituatsioonide tekkimiseks on suhteliselt vähe; • suurem võimalus detailide avalikustamiseks (vähem ärisaladust); 	<ul style="list-style-type: none"> • ettevõtted kannavad suurema osa olmajäätmete käitlusega seotud kuludest, mitõttu linna eelarve on vähem koormatud; • toimib konkurents ettevõtete vahel, mis hoiab teenuste hindu madalal. Seetõttu väheneb vajadus linnavalitsuse poolseks sekkumiseks; • arenguskeem on lihtsamini realiseeritav olemasolevast (1997. a.) olukorrast lähtudes.

Nõrkused	<ul style="list-style-type: none"> • linnavalitsuse vastavatele teenistustele langeb suur töökoormus ning linna eelarvele suur finantskoormus. • võimalus monopoolse ettevõtte tekkimiseks, mis haldab kogu linna jäätmekäitlussüsteemi, dikteerib oma huve jäätmetekitajatele ja töötab väheefektiivselt. 	<ul style="list-style-type: none"> • linn võib kergesti kaotada kontrolli jäätmemajanduses toimuva üle, tagajärjeks ebapropotsionaalne areng; • kergemini võivad tekkida tüliküsimused ettevõtete vahel või ettevõtte ja kliendi vahel, mis tuleb lahendada linnavalitsusel;
-----------------	--	--

Praegusestest realiteetidest lähtudes jääb toimima vaba turg, kuid tegevustes, kus konkurents pole realistlik (näiteks prügila haldamine), jääb püsima linna (kaas)omand. Et isemajandav ettevõtte saaks jäätmekäitlust arendada (rajada sortimisjaama, teise toorme kogumispunkte, kompostimisväljakut jms.), on soovitatav prügiveo hinda tõsta järk-järgult vastavalt tegelikele vajadustele, võttes piisavalt puhta teise toorme vastu tasuta. Siiski säilib omavalitsuse poolne vajadus korraldada teatud tööloike ja kanda vastavad kulud või doteerida mõnd ettevõtet sihtotstarbeliselt. Neid meetodeid tuleb rakendada näiteks ohtlike jäätmete kogumisel, elanikkonna teavitamisel ja teise toorme järelsorteerimisel.

Jäätmete hulga vähendamise seisukohalt tuleks ellu viia optimaalvariant (tabel 5), kuid kui olemasolevad ressursid seda ei võimalda, on võimalikud ka osalised lahendused (teise toorme sortimiskeskuse osaline väljaehitamine, komposti separaatorist loobumine kvaliteedi languse hinnaga jms.).

Kokkuvõtvalt on Tartu linna jäätmemajanduse arengusuunad järgmised:

- eraettevõtluse stimuleerimine jäätmete kogumisel, sortimisel ja ümbertöötamisel, sihtotstarbeline finantseerimine mitteasetasuvates tööloikes;
- jäätmekäitluse suunamine osaluse kaudu sellega tegelevais ettevõtteis;
- sekundaarse tooraine kogumissüsteemi ja järelsortimiskeskuse väljaehitamine;
- Aardlapalu prügila rekonstrueerimine ja selle uue osa väljaehitamine vastavalt kaasaja nõuetele;
- ohtlike ja spetsiifiliste jäätmete käitlus ning teised eespool mainitud tegevused, mis oma väiksema mahu tõttu ei ole siin eraldi välja toodud.

